

BẢN TIN NGÀY NGHIÊN CỨU BIỂN ĐÔNG

(Cập nhật 10/06/2020)

Tình hình nổi bật

Đại diện cấp cao của EU về chính sách an ninh và đối ngoại Josep Borrel ngày 8/6 trong buổi thảo luận với Bộ trưởng Ngoại giao Trung Quốc Vương Nghị đã nhận định Trung Quốc có thể là đối thủ có hệ thống của EU, nhưng không phải là mối đe dọa đối với hòa bình thế giới. Ông cho rằng Trung Quốc không có tham vọng về quân sự và không muốn sử dụng vũ lực để tham gia các cuộc xung đột quân sự.

RFI ngày 9/6 cho biết Trung Quốc đặt cáp ngầm quanh Hoàng Sa vì mục tiêu quân sự. Ảnh vệ tinh và dữ liệu định vị tàu thuyền mới đây đã phát hiện một chiếc tàu Trung Quốc có dấu hiệu đang đặt dây cáp dưới biển giữa các tiền đồn Trung Quốc tại vùng quần đảo Hoàng Sa. Giới chuyên gia cho rằng các dây cáp ngầm đó có thể được dùng vào mục tiêu quân sự, giúp Trung Quốc tăng cường khả năng phát hiện tàu ngầm. Dữ liệu theo dõi tàu thuyền đã xác nhận được đó là chiếc Tian Yi Hai Gong đã đến Hoàng Sa vào ngày 28/5, và đã hoạt động ít nhất tại ba đảo đá khác nhau là đảo Cây (Tree Island), đảo Bắc (North Island) và đảo Phú Lâm (Woody Island). Sau đó con tàu đã di chuyển lên phía Tây Nam ngày 5/6, ghé các đảo Duy Mộng (Drumond), đảo Ba Ba (Yagong) và bãi Xà Cừ (Observation Bank). Sáng 8/6, chiếc tàu vẫn hoạt động ở phía Đông Bắc bãi Xà Cừ. Tất cả các địa điểm trên đều là các tiền đồn quân sự của Trung Quốc ở vùng Hoàng Sa. Có ý kiến khác cho thấy Trung Quốc có thể sử dụng hệ thống cáp ngầm này để thiết lập một mạng lưới phát hiện các âm thanh dưới nước, để phát hiện và theo dõi tàu của đối thủ, đặc biệt là tàu ngầm.

Tờ Fox News ngày 10/6 đưa tin Không quân Mỹ triển khai máy bay ném bom B-1B và máy bay không người lái Global Hawk đến khu vực để tăng cường năng lực giám sát và sức mạnh răn đe. Mỹ luân phiên các UAV Global Hawk đến căn cứ không quân Yokota ở Nhật Bản, đồng thời triển khai B-1B trên đảo Guam để thực hiện các nhiệm vụ ở Biển Đông. Động thái trên diễn ra trong bối cảnh có thông tin Trung Quốc tập trận với 2 tàu sân bay ở Biển Đông.

Thủ tướng Nhật Bản ngày 10/6 bày tỏ mong muốn dẫn dắt G7 ra tuyên bố chung về tình hình Hong Kong, khi Trung Quốc lên kế hoạch áp luật an ninh với đặc khu. Thủ

tướng Shinzo Abe phát biểu tại Quốc hội Nhật Bản rằng "rõ ràng, chúng ta thừa nhận rằng G7 có sứ mệnh dẫn dắt dư luận toàn cầu và Nhật Bản muốn đi đầu trong việc đưa ra một tuyên bố dựa trên chính sách 'một quốc gia, hai chế độ' tại Hong Kong". Vào tháng trước, NFN Chính phủ Nhật Bản bày tỏ quan ngại tình hình Hong Kong sau khi người dân đặc khu biểu tình phản đối dự luật an ninh, nhấn mạnh "điều quan trọng đối với Hong Kong là duy trì hệ thống tự do và cởi mở hiện nay trong khuôn khổ nguyên tắc 'một quốc gia, hai chế độ', cũng như phát triển một cách dân chủ và ổn định". Do đó, Nhật Bản hy vọng phía Trung Quốc có phản ứng khôn ngoan.

BTQP Nhật và BTQP UAE ngày 10/6 đã tiến hành trao đổi về tình hình khu vực, nhất trí về tầm quan trọng của việc tăng cường và duy trì hợp tác quốc phòng và giao lưu giữa hai nước hướng tới tăng cường và duy trì Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương tự do và rộng mở. Ngoài ra, BTQP Nhật Bản nhấn mạnh tầm quan trọng của trật tự trên biển tự do và rộng mở dựa trên luật pháp quốc tế

Tập đoàn Dầu khí hải dương Trung Quốc (CNOOC) ngày 10/6 cho biết Trung Quốc mới đây đã hoàn thành giếng khoan khai thác đầu tiên tại mỏ khí nước sâu Lăng Thủy 17-2, đánh dấu bước tiến mới trong việc khai thác mỏ khí lớn này. Theo quy hoạch, mỏ Lăng Thủy 17-2 có tổng cộng 11 giếng khoan khai thác, phân bố tại 7 khu vực nước sâu, mỗi khu vực lại có đặc điểm địa chất thủy văn khác nhau. Căn cứ vào tình hình thực tế của mỗi khu giếng khoan cũng như giá thành khai thác và tính khả thi về mặt kỹ thuật, CNOOC đã chế tạo ra các ống hút thông minh để phục vụ khai thác khí thiên nhiên tại đây, hiện nay đã hoàn thành lắp đặt hệ thống ống hút thông minh đầu tiên ở độ sâu 3.000m tại mỏ khí Lăng Thủy 17-2. Sau giếng khoan đầu tiên, 10 giếng khoan còn lại sẽ tiếp tục được thực hiện với tiến độ khoảng 35 ngày cho mỗi giếng, như vậy chỉ đến giữa tháng 6/2021 sẽ hoàn thành toàn bộ 11 giếng khoan và đồng thời sẽ đi vào sản xuất. Theo tính toán, sau khi đi vào sản xuất, mỏ khí Lăng Thủy 17-2 sẽ cung cấp cho khu vực các địa phương Hải Nam, Hồng Công, Ma Cao khoảng 3 tỷ mét khối khí đốt mỗi năm, đáp ứng khoảng 1/4 nhu cầu sử dụng khí đốt của người dân khu vực vùng vịnh lớn.

Góc nhìn Quốc tế

+ Đông Nam Á:

TS. Sok Touch, Giám đốc Học viện Hoàng gia Campuchia, ngày 29/5 nhận định về vấn đề Biển Đông, rằng "Việt Nam cần phải nhớ rằng khi Thái xâm chiếm đền Preah Vihear của Campuchia, Campuchia đã thông báo với ASEAN, thế lúc đó ASEAN có lắng nghe hay đến để mà xem không? Rồi Campuchia đã phải gửi đơn kiện tới Liên Hợp Quốc. Campuchia đã phải tự mình giải quyết vấn đề. Vấn đề Biển Đông không liên quan đến nước này, vậy nên Campuchia đề nghị các bên tự giải quyết với nhau."

Học giả Robert Beckman, Đại học Quốc gia Singapore, ngày 10/6 đánh giá việc Mỹ tham gia vào cuộc chiến công hàm cho thấy tranh cãi xung quanh tính hợp pháp của yêu sách của Trung Quốc sẽ không biến mất trong thời gian tới. Lý do đằng sau việc Mỹ can dự vào cuộc chiến công hàm là vì những yêu sách của Trung Quốc đã ảnh hưởng tới quyền lợi và tự do của Mỹ cùng các nước khác một cách phi pháp. Tuy nhiên, học giả chỉ ra rằng Mỹ đã im lặng trong vấn đề liệu Trung Quốc có thể yêu sách vùng đặc quyền kinh tế và thềm lục địa từ các đảo ở Biển Đông hay không. Dự đoán phản ứng từ Trung Quốc, Robert Beckman cho rằng Trung Quốc sẽ xem việc Mỹ gửi công hàm là nỗ lực can thiệp vào tranh chấp khu vực giữa các nước xung quanh Biển Đông. Ngoài ra, các nước ASEAN sẽ lo ngại về khả năng Biển Đông thành nơi tranh đấu quyền lực giữa các cường quốc.

+ Châu Âu - Mỹ:

Nhóm nhà báo cộng tác cùng CSIS ngày 8/6 đánh giá hoạt động đánh bắt cá quá mức, việc xây các đảo nhân tạo và săn trộm trai khổng lồ đang đe dọa nghiêm trọng tới hệ sinh thái biển tại Biển Đông. Theo các chuyên gia, hợp tác giữa Trung Quốc và các nước láng giềng là cách duy nhất để ngăn hệ sinh thái khỏi bờ vực sụp đổ và giảm thiểu căng thẳng tại khu vực. Để làm được điều này, Giáo sư John McManus cho rằng các nước cần cách tiếp cận "hoà bình thông qua bảo tồn", trong đó huy động tiếng nói trên trường quốc tế cũng như tiếng nói từ những nhà hoạt động vì môi trường của Trung Quốc.

Cựu Đại sứ Mỹ tại Việt Nam David Shear ngày 8/6 lên án Trung Quốc đã gia tăng xây dựng các cơ sở trái phép ở Biển Đông, hăm dọa các nước khác cũng có tuyên bố chủ quyền và phớt lờ luật pháp quốc tế. Theo ông Shear, Trung Quốc vẫn tiếp tục thúc đẩy chiến lược kiểm soát Biển Đông, bất chấp dịch Covid-19 bùng phát. Ông Shear nhấn mạnh, Trung Quốc không chỉ gia tăng các hành động ở Biển Đông so với trước đây để phục vụ các đòi hỏi về chủ quyền, mà rõ ràng là còn đe dọa các hoạt động tự do hàng hải ở Biển Đông và cũng đe dọa các bên tuyên bố chủ quyền khác.

Học giả Joel Wuthnow, Nghiên cứu viên cao cấp, Đại học Quốc phòng Mỹ, ngày 9/6 đánh giá ngay từ khi bắt đầu phục hồi từ sau Covid 19, Trung Quốc đã rất tích cực thúc đẩy yêu sách chủ quyền; nhưng hành động theo chủ nghĩa cơ hội này của Trung Quốc lại lợi bất cập hại khi một mặt khiến các nước cùng nhau chống lại Trung Quốc, một mặt đưa cơ hội cho Washington củng cố sự lãnh đạo trong khu vực. Do đó, học giả khuyến nghị để nắm chắc cơ hội này, Mỹ cần phải thực hiện lời nói đi đôi với hành động bằng cách đưa thông điệp về lo ngại hành vi của Trung Quốc và đồng thời gia tăng viện trợ cho các nước. Hơn nữa, sự hiện diện liên tục của quân đội Mỹ tại vùng tranh chấp sẽ là bằng chứng đảm bảo với các nước rằng Mỹ sẵn sàng can dự khi cần.

+ Các nước khác:

Học giả Yuki Tatsumi, Giám đốc chương trình Đông Á, Trung tâm Stimson, ngày 7/6 cho rằng khi nói tới Trung Quốc, Nhật Bản cần phải suy xét cẩn thận xem mình muốn gì trong thời điểm này. Học giả nhận định Nhật Bản từ lâu đã không hài lòng với việc Washington thiếu đi sự khẩn trương đối với sự hung hăng của Trung Quốc và từ lâu mong mỏi Mỹ sẽ chỉ trích công khai và rõ ràng hơn một số hành động của Trung Quốc. Tuy nhiên, Chính quyền Trump giờ đây lại thể hiện quá rõ lập trường cứng rắn đối với Trung Quốc và Nhật Bản đang cảm thấy lo ngại về liệu mình có thể đồng quan điểm với Mỹ về tất cả các điểm.

SD Pradhan, Chủ tịch Ủy ban tình báo chung - Ban thư ký Hội đồng An ninh quốc gia, Chính phủ Ấn Độ, ngày 9/6, cho rằng, mục tiêu kiểm soát Biển Đông của Trung Quốc nằm trong hướng tiếp cận tổng thể của nước này đối với các vùng lãnh thổ ngoại vi, đó là chiếm tất cả khu vực chiến lược quanh Trung Quốc. Có 3 khu vực quan trọng

mà Trung Quốc có lợi ích: (i) biên giới trên bộ Trung - Ấn. Mục đích là vươn ra Ấn Độ Dương và hiện thực hóa CPEC. Ở khu vực này, Trung Quốc đã kiểm soát được Aksai Chin; (ii) Hoa Đông với mục đích là tạo áp lực lên các đồng minh Mỹ như Hàn Quốc và Nhật Bản. Tại đây, Trung Quốc đã thiết lập ADIZ; (iii) Biển Đông. Mục đích là kiểm soát thương mại, tài nguyên và biến khu vực này thành bàn đạp vươn ra Ấn Độ Dương. Tại Biển Đông, Trung Quốc đã chiếm một số thực thể, xây dựng đảo nhân tạo, lắp đặt hệ thống vũ khí.

C. Raja Mohan, Giám đốc Viện Nghiên cứu Nam Á, Đại học Quốc gia Singapore, ngày 9/6 cho rằng, đối phó với thách thức bành trướng tranh chấp lãnh thổ của Trung Quốc, Ấn Độ phải phát triển quân sự để san lấp khoảng cách sức mạnh với Trung Quốc. Tại Biển Đông, dù Indonesia không có tranh chấp với Trung Quốc, không ủng hộ cách tiếp cận của Mỹ về Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương, không tham gia Quad và thực thi chính sách không liên kết nhưng vẫn phải đương đầu với hành vi của Trung Quốc tại các vùng biển ngoài khơi đảo Natuna. Philippines, một đồng minh quân sự lâu đời của Mỹ, dưới thời Tổng thống Duterte đã rời xa Mỹ và tiến gần hơn với Trung Quốc nhưng vẫn chịu áp lực ở Biển Đông. Giờ đây Trung Quốc có đủ sức mạnh quân sự để thúc đẩy các yêu sách và thay đổi nguyên trạng lãnh thổ. Đó là cách Trung Quốc đang thực hiện ở Biển Đông. Tình huống ở Ladakh có lẽ cũng tương tự.

Biên tập: Tài Kiên

@Viện Biển Đông - Học viện Ngoại giao

"Bản tin ngày Nghiên cứu Biển Đông" được soạn thảo từ các tài liệu công khai nhằm tổng hợp thông tin giúp bạn đọc. Các thông tin trong Bản tin không phản ánh quan điểm của Viện Biển Đông. Ban biên tập không chịu trách nhiệm đối với sự thay đổi về nội dung của tin gốc cũng như đường dẫn kèm theo đến các tin gốc. Mọi ý kiến góp ý xin gửi về Viện Biển Đông - Học viện Ngoại giao, 69 Chùa Láng, Đống Đa, Hà Nội; email: scsi@dav.edu.vn.